Formați „F" de la Frankenstein

A. C. Clarke

Iată-ne acum la capătul antologiei noastre. De vreme ce am deschis-o cu un gigant al anticipației și un expert în povestirile cu roboți, era firesc s-o închidem cu celălalt pol al anticipației mondiale, Arthur C. Clarke — și el maestru incontestabil al povestirilor despre mașini cibernetice.

Și pentru că Asimov îl cunoaște foarte bine pe Arthur C. Clarke, n-am rezistat tentației de a-l läsa chiar pe el să vi-l prezinte (Oricum, chiar cu Doc Asimov nu ne propunem să concurăm!):

„În ce mă privește, Arthur îmi este fără îndoială superior. Îmi este superior, de pildă, ca vîrstă, cu trei ani, fiind născut în 1917, așa că acum are puțin peste șaizeci de ani, în timp ce eu am puțin peste treizeci (așa cum toată lumea știe). Îmi este superior deasemenea în chelie și urîțenie, fiind atît mai chel cît și mai urît decît mine și mărturisesc aceste lucruri cu toată modestia...

A debutat ca scriitor profesionist în 1946 (șase ani după debutul meu) cu o scurtă povestire numită *Lațul* publicată în numărul din aprilie al revistei *Astounding*. În curînd s-a remarcat că atît el cît și eu aparțineam aceleiași școli de scriitori SF.

Arthur este puternic orientat tehnologic. Are pregătire științifică și imaginația sa este disciplinată. Hoinărește prin univers dar rămîne întotdeauna în limitele legilor naturale. A fost, de pildă, primul care a conceput comunicațiile prin sateliți, explicînd modul lor de realizare într-un articol pe care l-a publicat în 1948. Suna a science-fiction dar nu era deloc science

fiction. Astăzi este o realitate incontestabilă, iar Arthur obişnuieşte uneori să spună cu tristeţe că, dacă ar fi avut inspiraţia să breveteze cîteva din noţiunile de bază din acel articol, ar fi devenit acum un om incredibil de bogat (Bunule cititor, nu lăcrima, oricum s-a aranjat, şi *este* acum un om incredibil de bogat...)

Imaginaţia sa disciplinată îi caracterizează povestirile. Nu pune prea mult temei pe sex sau violenţă, nici pe prozele cu mult roşu şi din această cauză, alambicata imagine a Universului pe care ne-o propune are şansa de a fi corectă, întocmai ca şi acele comunicaţii ale sale prin satelit.

În 1953 Arthur a dat lovitura cea mare cu *Sfîrşitul copilăriei*. Această viziune a omului şi a viitorului său, care urcă în spirale vaste de la războiul rece al anilor cincizeci spre culmi inimaginabile, este de atunci foarte populară. Noţiunea clarkiană a Overlorzilor, gardieni ai vieţii în tot Universul, a apărut din nou în, de acum, clasicul film *2001 — o odisee spaţială*, iar anumite aspecte ale ei se întîlnesc şi în ultimul său roman premiat: *Întîlnire cu Rama*.

Arthur pretinde că acum a ieşit la pensie, deşi prea puţini dintre cei care au invocat aceeaşi scuză s-au ţinut de cuvînt. El este respectat atît de oamenii de ştiinţă cît şi de entuziaştii literaturii de science fiction, a cîştigat aproape toate distincţiile în aceste domenii, a devenit faimos şi bogat.

Nu are familie şi trăieşte retras într-o vilă pe ţărmurile Oceanului Indian, în Sri Lanka, iar turiştii din toată lumea sosesc aici să-l privească."

Asta-i.

Povestirea Formaţi „F" de la Frankenstein, apărută în 1964, transpune într-o formă literară un concept mai vechi al autorului: comunicaţiile prin satelit, de care, cu atît umor, amintea şi Isaac Asimov în prezentarea sa. Este istoria unui coşmar care, deşi (din fericire) nu s-a adeverit, merită şi astăzi toată atenţia, chiar şi numai pentru frumuseţea speculaţiilor ştiinţifice pe care le avansează.

La 1 decembrie, ora 1 și 50, toate telefoanele din lume începură să sune.

Un sfert de miliard de oameni și-au ridicat receptoarele aparatelor lor și au ascultat pentru cîteva secunde — încurcați sau perplecși. Cei treziți în mijlocul nopții au presupus că fuseseră chemați de la distanță mare de vreun prieten care folosea legătura prin sateliți, dată cu mult tam-tam în exploatare în ziua precedentă. Dar nu o voce era în receptor ci mai degrabă un sunet, care, unora li s-a păut a semăna cu vuietul mării, iar altora cu vibrațiile unor coarde de harpă strunite de vînt. Și nu puțini vor fi fost în acele clipe acei ce și-au amintit de un sunet tăinuit al copilăriei : zgomotul sîngelui ce pulsează prin vene, care se aude atunci cînd pui la ureche o scoică sau un ghioc. Dar orice ar fi fost, n-a durat mai mult de douăzeci de secunde. Apoi a fost înlocuit de tonul normal al aparatului.

Abonații din întreaga lume înjurară, bîiguiră : „greșeală" și lăsară receptorul în furcă. Unii încercară să anunțe deranjamentele, dar firul părea ocupat. În cîteva ore aproape toți uitaseră de incident — cu excepția celor a căror sarcină era să aibă grijă de aceste lucruri.

La Centrala de Cercetări în Telecomunicații incidentul a fost discutat toată dimineața, dar nu s-a ajuns la nici-un rezultat. Așa că discuțiile au continuat și în timpul pauzei de prînz, cînd, flămînzi, inginerii au năvălit în micuța cafenea de peste drum.

— Eu tot cred, spuse electronistul Willy Smith, că a fost vorba de o supratensiune de moment, produsă de conectarea rețelei de sateliți.

— În orice caz, ceva în legătuă cu sateliții, fu de acord Jules Reyner, proiectantul de circuite integrate. De ce însă acest decalaj de timp ? Sateliții au fost

conectați la miezul nopții, iar soneriile telefoanelor, așa cum știm, au sunat două ore mai tîrziu.

— Tu ce crezi, Doctore? întrebă Bob Andrews, programatorul de computere. Ai tăcut toată dimineața. Precis ai ajuns la o concluzie.

Dr. John Williams, șeful Secției de matematică, se agită ușor stînjenit.

— Ma, spuse, am ajuns. Dar nu cred c-o veți lua în serios.

— N-are importanță. Chiar dacă e la fel de trăsnită ca poveștile alea de science fiction pe care le scrii sub pseudonim, ne-ar putea da totuși unele sugestii.

Williams se înroși puțin. Toți știau de povestirile lui și, de fapt, nu trebuia să-i fie rușine de ele. Oricum, fuseseră adunate într-un volum (se vindeau cu cinci șilingi și îi mai rămăseseră vreo două sute de exemplare).

— Prea bine, spuse, netezind fața de masă. De ani de zile mă frămîntă această problemă. Ați luat vreodată în considerare analogia dintre o centrală telefonică automată și creierul uman?

— Bineînțeles, cine nu s-a gîndit la asta, ironiză unul dintre ascultători. Ideea e veche, cred că de pe vremea lui Graham Bell.

— Posibil. N-am spus că sînt original. Spun însă că e timpul să privim ideea aceasta cu seriozitate. Aruncă o privire posomorîtă spre tuburile fluorescente din plafon, aprinse în acea zi cețoasă de iarnă. Ce dracu mai e și cu lumina asta? De vreo cinci minute tot pîlpîie.

— Nu-ți face griji. Probabil că Maisie a uitat să-și plătească factura pentru electricitate. Hai mai bine să-ți auzim teoria.

— De fapt nici nu mai este o teorie ci realitatea concretă. Se ştie, creierul uman este un sistem de întrerupătoare — neuronii — interconectate într-o manieră foarte elaborată prin nervi. O centrală telefonică automată este, de asemenea, un sistem de întrerupătoare — selectoarele şi toate celelalte — conectate prin fire.

— De acord, spuse Smith. Dar această analogie nu te va duce prea departe. Nu sînt oare aproape cincisprezece miliarde de neuroni în creier ? Cam multişor, nu-i aşa, pentru o centrală telefonică !

Răspunsul lui Williams fu întrerupt de zgomotul unui reactor ce zbura la joasă altitudine. Aşa că, înainte de a continua, trebui să aştepte pînă cînd pereţii cafenelei încetară să mai vibreze.

— Niciodată nu le-am auzit zburînd atît de jos, spuse Andrew nemulţumit. Cred că este împotriva regulamentelor.

— Aşa şi este, dar nu te enerva — turnul de control de la aeroportul Londrei îl va identifica cu siguranţă.

— Nu mă-ndoiesc, spuse Reyner. De fapt Concordul urma să aterizeze la ei. Nici eu n-am auzit vreunul să zboare aşa de jos. Bine că n-am fost la bord.

— Mai continuăm sau nu blestemata asta de discuţie ? întrebă Smith.

— Desigur, ai dreptate în privinţa celor cincisprezece miliarde de neuroni din creierul uman, continuă Williams netulburat. Şi aici e buba. Cincisprezece miliarde pare cam mult, dar nu e totuşi un număr aşa de mare. Prin anii şaizeci, în centralele telefonice de pe glob erau, de fapt, mult mai multe întrerupătoare. Iar astăzi sînt aproape de cinci ori mai multe.

— Aha, spuse încet Reyner. Iar de ieri, toate sînt capabile să se interconecteze, devreme ce s-a dat în exploatare rețeaua de sateliți.

— Exact.

Pentru o clipă s-a lăsat tăcerea, doar în depărtare se auzea sirena unei mașini de pompieri.

— Să n-o luăm pe ocolite, interveni Smith. Vrei să sugerezi că sistemul telefonic mondial este acum un creier gigantic?

— Spus brutal, din punct de vedere antropomorfist, da. În ceea ce mă privește, prefer să gîndesc în termeni de mărime critică. Williams ridică brațele în față cu pumnii strînși. Avem aici, continuă el, două bucăți de U-235. Nimic nu se întîmplă atît timp cît le ții separate. Dar adu-le împreună, continuă în timp ce-și apropia pumnii, și vei avea ceva complet diferit de o simplă bucată de uraniu de două ori mai mare: un crater de aproape un kilometru în diametru. La fel stau lucrurile și cu rețelele noastre telefonice. Pînă astăzi, ele au fost într-adevăr mari, dar independente, autonome. Acum însă, mulitiplicînd brusc conexiunile, rețelele s-au unit unele cu altele și au atins astfel nivelul critic.

— Și cam ce-ar vrea să însemne nivelul critic în acest caz? vru să știe Smith.

— În lipsa unui cuvînt mai potrivit — conștiință.

— Un fel cam straniu de conștiință, ținu să remarce Reyner. Dar ce organe de simț ar putea ea folosi?

— Păi, mai întîi, toate stațiile de radio și televiziune din lume ar putea s-o alimenteze cu informații prin rețelele teritoriale, și asta i-ar oferi suficiente subiecte de meditație! Apoi ar fi toate datele înmagazinate în toate computerile — ar putea avea acces la ele —, toate bibliotecile electronice, sistemele de

urmărire radar, memoriile roboţilor industriali. Ehei, ar avea destule organe de simţ! Cred că nici măcar nu ne putem închipui ce imagine şi-ar forma despre lume, dar putem fi siguri că ar fi infinit mai bogată şi mai complexă decît a noastră...

— Să zicem; ideea este interesantă, spuse Reyner, dar în afară de a medita, ce-ar mai putea *face?* Nu s-ar putea duce nicăieri, n-ar avea membre.

— Dar de ce să vrea să se deplaseze? Ar putea fi în acelaşi timp pretutindeni. Şi toate echipamentele controlate electric de pe planetă i-ar putea servi drept membre...

— Acum înţeleg cum e cu decalajul acela de timp, exclamă Andrews. Sistemul a fost conceput la miezul nopţii, dar nu s-a născut pînă la unu şi cincizeci dimineaţa. Zgomotul care ne-a trezit pe toţi, n-a fost decît... ţipătul noului născut.

Încerca să pară glumeţ, dar nu era convingător şi nimeni n-a zîmbit măcar. Deasupra, luminile fluorescente îşi continuau clipirea lor enervantă, din ce în ce mai slabe. Apoi discuţia s-a întrerupt din nou pentru că în cafenea şi-a făcut obişnuita-i intrare gălăgioasă Jim Small de la Societatea de Centrale Electrice.

— Priviţi aici, băieţi, spuse rîzînd în timp ce flutura o bucată de hîrtie prin faţa colegilor săi. Sînt bogat. Aţi mai văzut vreodată un asemenea cont de bancă?

Dr. Williams luă formularul cu pricina, privi coloanele şi citi rezultatul cu voce tare:

— Credit 999.999.897,87 £. Nu e nimic ciudat în asta, continuă el, în ciuda amuzamentului general. Am făcut o depunere de numai 102 £, iar computerul a făcut o mică greşeală şi a adăugat unsprezece de

nouă. După ce băncile au trecut la sistemul zecimal, astfel de lucruri s-au întîmplat frecvent.

— Știu, știu, spuse Small, dar nu-mi strica plăcerea. Am să înrămez acest formular. Mă gîndesc ce s-ar întîmpla dacă, avînd un așa credit, aș retrage acum cîteva milioane ? Iar dacă ar fi refuzat, aș putea da banca în judecată ?

— Nicidecum, îi răspunse Reyner. Pun pariu că băncile s-au gîndit la asta de mult și și-au luat niște măsuri de protecție. Dar apropo, cînd ai primit acest formular ?

— Cu poșta de prînz. A venit direct la birou, așa că nevastă-mea n-a avut norocul să-l vadă.

— Hm, asta înseamnă că a fost imprimat azi-dimineață devreme. Oricum, după miezul nopții...

— Unde vrei să ajungi ? Și ce e cu mutrele astea pe voi ?

Nimeni nu-i răspunse. Apăruse un nou iepure și ogarii erau pe urmele lui.

— Ce știți despre sistemul automat al băncilor, întrebă Smith. Sînt ele interconectate ?

— Ca toate celelalte în zilele noastre, răspunse Andrews. Sînt toate în aceeași rețea ; computerele de pe întregul glob comunică între ele. Și, cred că ai dreptate John, aici e buba. Dacă într-adevăr *vor apare* necazuri, cam pe-aici m-aș aștepta. Desigur, pe lîngă problemele cu sistemul telefonic în sine...

— Nimeni nu mi-a răsupns la întrebarea pe care am pus-o înainte de apariția lui Jim, se plînse Reyner. Ce-ar vrea, de fapt, să facă acest supercreier ? Ar fi el prietenos, ostil, indiferent ? Și-ar putea da el seama că noi existăm ? Sau consideră semnalele electronice cu care are de-a face ca fiind singura realitate ?

— Văd că ai început să-mi dai dreptate, spuse Williams cu satisfacţie amară. Pot să-ţi răspund, dar tot printr-o întrebare. Ce face un nou-născut ? Începe prin a căuta de mîncare. Privi din nou la lumina pîlpîitoare. Drace, spuse încet, ca şi cum abia atunci şi-ar fi dat seama de ceva. De o singură hrană are nevoie — de electricitate.

— Ei nu, că asta-i prea de tot, exclamă Smith. Ce dracu se-ntîmplă cu prînzul nostru? Am făcut comanda de peste douăzeci de minute.

Nu-i răspunse nimeni.

— Iar apoi, reluă Reyner de acolo unde se oprise Williams, va începe prin a privi în jurul său şi a-şi întinde membrele. De fapt va începe să se joace ca orice copil.

— Iar copiii mai şi sparg *cîte ceva*, spuse cineva.

— O să aibă destule jucării, pe cinstea mea. *Concordul* acela care a venit peste noi adineauri. Linile de producţie automatizate, semafoarele...

— Ciudat că le-ai amintit, exclamă Small. Ceva s-a întîmplat cu semaforul de afară — este pe roşu de zece minute şi circulaţia e paralizată.

— Presupun că a luat foc pe undeva. Se aude sirena pompierilor.

— Eu am auzit două alarme şi ceva ce a semănat cu o explozie dinspre zona industrailă. Să sperăm că nu e nimic serios.

— Maisie ! adu nişte lumînări. Nu se vede nimic...

— A ! acum mi-am amintit ! Cafeneaua asta are numai plite electrice. Aşa că o să ne servim prînzul rece, dacă o să-l mai servim şi aşa...

— Cel puţin putem citi ziarul în timpul ăsta. E ultima ediţie, asta pe care ai adus-o, Smith ?

— Da. Nici n-am avut timp să mă uit pe el. Hm...

Se pare c-au avut loc cîteva accidente ciudate în dimineaţa asta — semafoare de cale ferată defecte, explozie la o conductă de apă, zeci de plîngeri în legătură cu „greşeala" din noaptea trecută...

Întoarse pagina şi încremeni.

— Ce e, ce s-a întîmplat ?

Fără niciun cuvînt Small îi înmînă ziarul. Numai titlul de sus avea sens. Restul, articol după articol, erau amestecate în devălmăşie ; ici şi colo anunţuri incomplete marcau insule de raţiune într-un ocean de nebunie. Fuseseră, pe semne, concepute ca rubrici separate şi scăpaseră amestecului de texte din jur.

— Iată la ce ne-a dus imprimarea la distanţă şi autodistribuţia, mormăi Andrews. Mă tem că Presa a exagerat puţin punînd prea multe ouă într-un singur paner electronic.

— Mă tem că toţi am procedat la fel, spuse Williams solemn, absolut toţi.

— Dacă-mi permiteţi cîteva cuvinte pe marginea celor discutate, în scopul de a preveni „isteria mulţimilor" ce pare a fi infectat şi această adunare, spuse Smith cu voce tare şi fermă. Vreau să subliniez că nu este nimic îngrijorător — chiar dacă fantezia ingenioasă a lui John este corectă. Nu trebuie decît să deconectăm sateliţii şi ne vom întoarce acolo unde am fost ieri.

— Lobotomie prefrontală, murmură Williams. M-am gîndit şi eu la asta.

— Cum ? a, da — tăierea unor bucăţi din creier. Deşi scumpă, metoda ar rezolva, desigur, problema. Bineînţeles, ne vom întoarce astfel la scrisori şi telegrafie, dar civilizaţia va supravieţiui.

De prin împrejurimi s-a auzit o explozie scurtă și violentă.

— Nu-mi place deloc, spuse nervos Andrews. Hai să vedem ce are de spus venerabilul BBC. Buletinul de la ora 13 abia a început.

Deschise servieta și scoase un radiotranzistor.

— ...un număr fără precedent de accidente industriale, ca și lansarea inexplicabilă a trei salve de rachete teleghidate din instalațiile militare din Statele Unite. Mai multe aeroporturi au trebuit să-și suspende activitatea datorită comportării ilogice a radarelor, iar băncile și oficiile de schimb au fost închise deoarece nu se mai pot baza pe sistemul lor de prelucrare a informației...

— Vreți să spuneți că... murmură Small, dar fu imediat redus la tăcere.

...Un moment vă rog, tocmai se imprimă o ultimă știre. Iat-o! Sîntem informați că noul sistem de comunicații prin sateliți a scăpat de sub control. Nu mai răspunde la comenzile de pe sol. Potrivit...

BBC-ul dispăruse din eter. Pînă și zgomotul de fond dispăruse. Andrews prinse butonul de scală și îl roti. Pe întreaga scală eterul era tăcut.

În cele din urmă Reyner spuse, cu o voce nu prea departe de isterie:

— Lobotomia aceea prefrontală era o idee grozavă, John. Păcat că, deja, Copilașul s-a gîndit la ea...

Williams se ridică încet în picioare.

— Hai să ne-ntoarcem în laborator, spuse. Trebuie să existe un răspuns undeva.

Dar știa că era deja mult, mult prea tîrziu. Pentru *Homo Sapiens*, soneria telefonului devenise, poate, gongul final.

Interconectînd sistemul mondial de comunicații prin satelit oamenii creează, fără să vrea, desigur, o nouă formă de viață, o inteligență non-umană care se hrănește cu electricitate și ale cărei motivații rămîn de neînțeles pentru el.

Încercînd să lărgim aria speculațiilor, ne putem, firește, întreba cît de departe ar fi, în înțelegerea noastră, înfățișarea, comportamentul sau motivația (dacă ele ar exista, sau cel puțin ar putea fi definite ca atare) unei inteligențe artificiale (ar mai putea fi definită astfel?) care ia naștere și se dezvoltă pe o planetă adecvată, așa cum inteligența lui Homo Sapiens a găsit adecvată planeta Pămînt?

Se pare că Arthur Clarke are, deja, un răspuns foarte convingător.

Cruciada

A. C. Clarke

Era o lume care nu cunoscuse un soare. De peste un miliard de ani oscila între două galaxii, plătind astfel prețul conflictului gravitațional dintre ele. În străfundurile viitorului însă, balanța urma să se încline într-un sens sau altul și ea ar fi-nceput să cadă, de-a lungul a secole-lumină, către căldura atît de străină acelor lumi.

Acum însă era frig, frig dincolo de orice imaginație, noaptea intergalactică smulgîndu-i ultima fărîmă de căldură pe care va fi avut-o vreodată. Existau totuși oceane — din singurul element ce poate exista, în stare lichidă, la numai o fracțiune de grad deasupra lui zero absolut. Iar în puțin adîncile oceane de heliu, care scăldau această lume stranie, curenții electrici, odată porniți, puteau circula la nesfîrșit, fără să-și piardă puterea. Aici, supraconductibilitatea era ordinea firească a lucrurilor, procesele de comutație putînd avea loc de miliarde de ori pe secundă, timp de miliarde de ani și cu un consum neglijabil de energie.

Era un paradis al calculatoarelor. Nici-o altă lume nu putea fi mai 'ostilă vieții și în același timp mai ospitalieră pentru inteligență.

Iar inteligența era prezentă aici, sălășuind în incrustația de cristale și microscopice filamente metalice ce acoperea întreaga planetă. Lumina slabă a

celor două galaxii pretendente — dublată pentru scurt timp, la cîteva secole odată, de explozia vreunei supernove — cădea pe un peisaj, încremenit, de sculpturale forme geometrice. Nu se mişca nimic, mişcarea nefiind necesară într-o lume unde gîndurile zburau de la o emisferă la alta cu viteza luminii. Acolo unde numai informaţia era importantă, transferul materiei dintr-un loc în altul ar fi însemnat energie preţioasă irosită în zadar.

Şi totuşi se putea aranja şi aşa ceva, atunci cînd acest lucru devenea esenţial. În cîteva milioane de ani, inteligenţa acestei singuratice lumi deveni conştientă de absenţa unor informaţii esenţiale. Într-un viitor destul de depărtat, dar pe care-l putea deja prevedea, una din cele două galaxii urma s-o capteze definitiv. Ce-ar fi întîlnit odată ajunsă în acele roiuri de sori, depăşea puterea ei de calcul.

Îşi puse aşadar voinţa la lucru şi miliarde de reţele cristaline îşi schimbară formele. Atomi de metal zburau la suprafaţa planetei. În adîncurile oceanului de heliu două subcreiere prinseră a se naşte şi a creşte...

Odată luată hotărîrea, mintea planetei lucra cu rapiditate; în cîteva mii de ani ţelul era atins. Fără nici-un zgomot,fără nici-o cută pe suprafaţa oceanelor încremenite, entităţile nou create se ridicară din leagănele lor şi se îndreptară spre depărtatele stele.

Plecară în direcţii opuse şi vreme de un milion de ani inteligenţa maternă nu auzi nimic de progeniturile sale. Nici nu se aştepta; pînă nu-şi atingeau ţelurile, nu aveau nimic de raportat.

Apoi, aproape simultan, sosi vestea că ambele misiuni eşuaseră. Apropiindu-se de marile focuri galactice şi simţind masiva căldură a trilioanelor de de sori, cei doi exploratori muriseră. Circuitele lor vitale, supraîncălzite, îşi pierduseră supraconductibili-

tatea, esenţială pentru funcţionare, şi două carapace metalice cădeau acum spre stelele care creşteau din ce în ce mai mult.

Dar înainte ca dezastrul să fie total, îşi transmiseră raportul, iar lumea-mamă, fără surprindere sau dezamăgire, se pregăti pentru a doua încercare.

Iar după un milion de ani, pentru a treia... şi a patra... şi a cincea...

O asemenea răbdare neobişnuită dădu roade. Iar roadele sosiră în cele din urmă sub forma a două trenuri de unde modulate, venind secol după secol din două colţuri opuse ale cerului. Undele au fost înmagazinate în memorii identice cu cele ale exploratorilor pierduţi — astfel încît, practic, era ca şi cum exploratorii s-ar fi întors ei înşişi cu informaţiile. Că masa lor metalică pierise printre stele, nu avea nici cea mai mică importanţă, problemele identităţii personale nu erau dintre acelea care să frămînte gîndurile minţii planetare sau ale progeniturii ei.

Prima sosi vestea surprinzătoare că una din galaxii este pustie. Deşi exploratorul ascultase pe toate frecvenţele posibile şi toate radiaţiile imaginabile, nu reuşise să detecteze nimic în afara zgomotului de fond al stelelor. A cercetat mii de lumi fără să observe vreo urmă de inteligenţă. Desigur, testele nu erau concludente, devreme ce exploratorul nu se putuse apropia de nici-o stea suficient pentru a putea studia în detaliu planetele. Încercase acest lucru dar îi cedase izolaţia, temperatura crescuse rapid pînă la punctul de lichefiere a azotului şi murise în cele din urmă de căldură.

Mintea maternă încă incerca să rezolve enigma galaxiei pustii, atunci cînd sosi mesajul celui de-al doilea explorator. Toate celelalte probleme au fost lăsate la o parte pentru că acest univers era înţesat de inteligenţe, ale căror gînduri săreau de la o stea

la alta, în miliarde de coduri electronice. Numai cîteva secole i-au trebuit exploratorului să le analizeze şi să le interpreteze pe toate.

Înţelesese suficient de repede că are de-a face cu forme deosebit de ciudate de inteligenţă. Unele dintre ele existau în lumi inimaginabil de calde, unde chiar şi apa se afla în stare lichidă. Dar nici într-un mileniu n-a reuşit să afle ce fel de inteligenţe urma să înfrunte.

Abia supravieţuise şocului. Adunîndu-şi ultimile puteri îşi azvîrli mesajul final în abisuri; apoi veni şi rîndul lui să fie consumat de căldura care creştea necontenit.

Iar acum, după o jumătate de milion de ani, era interogată mintea geamănă de acasă, avînd aceeaşi memorie şi experienţă.

— Ai detectat inteligenţă?

— Da. Şase sute treizeci şi şapte de cazuri sigure; treizeci şi două doar probabile. Iată datele:

[Aproximativ trei cvadrilioane biţi de informaţie. Interval de cîţiva ani pentru analiza acestora în mai multe mii de feluri diferite. Surpriză şi confuzie.]

— Imposibil. Date incorecte. Toate aceste surse de inteligenţă sînt corelate cu temperaturi ridicate.

— Adevărat. Dar faptele sînt dincolo de orice dispută; trebuie acceptate ca atare.

[Cinci sute de ani de gîndire şi experimentare. La sfîrşitul acestei perioade de timp, demonstraţie concludentă că maşini simple şi lente de calcul pot funcţiona la temperaturi atît de ridicate încît apa să existe în stare lichidă. Întinse suprafeţe din planetă serios avariate în cursul demonstraţiei.]

— Faptele sînt într-adevăr aşa cum le-ai raportat. De ce nu ai încercat un contact?

[Nici-un răspuns. Întrebare repetată].

— Deoarece pare a exista o a doua anomalie, de data aceasta mult mai serioasă.

— Furnizează datele.

[Mai multe cvintilioane biţi de informaţie aferente la peste şase sute de culturi, cuprinzînd : voci, imagini, transmisii neurale, semnale de navigaţie şi control, telemetrie, testări, bruiaje, interferenţe electrice, echipament medical etc., etc. ...

Urmară cinci secole de analiză, apoi o consternare şi mai mare. După o lungă pauză, informaţii selecţionate şi reexaminate. Mii de imagini vizuale grupate şi regrupate în toate felurile posibile. Mare atenţie acordată programelor educaţionale TV ale mai multor civilizaţii planetare, în special acele programe cuprinzînd biologia elementară, chimia şi cibernetica. În final :]

— Datele sînt coerente, dar probabil incorecte. Dacă nu, sîntem forţaţi la următoarele concluzii absurde : 1. Deşi există inteligenţe de tipul nostru, se pare că ele se găsesc în minoritate. 2. Majoritatea entităţilor inteligente sînt obiecte parţial lichide, de foarte scurtă durată. Nu sînt nici măcar rigide şi sînt construite, de o manieră foarte ineficientă, din atomi de carbon, oxigen, fosfor şi ai altor elemente. 3. Deoarece lucrează la temperaturi incredibil de ridicate, sistemul lor de prelucrare a datelor este extrem de încet. 4. Metodele lor de multiplicare sînt atît de complicate, improbabile şi variate, încît nu am fost în stare să obţinem o imagine clară a lor, fie şi numai pentru un singur caz. Dar, cel mai rău : 5. Pretind că tipul nostru de inteligenţă, evident mult superior, a fost creat de ele.

[Reexaminare atentă a tuturor datelor. Procese independente prin izolarea în subsecţiuni ale minţii globale. Verificare încrucişată a rezultatelor. După o mie de ani :]

— Cea mai probabilă concluzie: Deşi majoritatea datelor transmise sînt cu siguranţă valide, existenţa unei inteligenţe superioare nonmecanice este o fantezie. (Definiţie: Aparentă aranjare coerentă a faptelor fără corespondenţă în universul real). Această fantezie sau artefact mental este o construcţie creată de explorarătorii noştri în timpul misiunii lor. De ce? Avarie termică? Destabilizare parţială a inteligenţei cauzată de o lungă perioadă de izolare şi absenţa impulsurilor de control?

De ce în această formă aparte? O aplecare mai îndelungată asupra problemei originii? Toate acestea puteau conduce la asemenea rătăciri; sistemele model au produs rezultate aproape identice în testele de similare. Falsa logică implicată este: Noi existăm; atunci cineva — să-l numim X — ne-a creat. Odată această presupunere făcută, proprietăţile ipoteticului X pot fi fantazate într-un număr nelimitat de feluri.

Dar întregul proces este evident aberant — pentru că potrivit aceleeaşi logici, cineva trebuie să-l fi creat pe X — şi mai departe. Sîntem astfel implicaţi într-o progresie infinită, fără înţeles în universul real.

A doua concluzie, cea mai puţin probabilă: Inteligenţe superioare nonmecanice există cu adevărat. Ele suferă de iluzia că ar fi creat entităţi de tipul nostru. În anumite cazuri aceştia chiar par să-şi fi impus controlul asupra lor.

Deşi această ipoteză este cea mai puţin probabilă, ea trebuie investigată în continuare. Dacă se dovedeşte adevărată, trebuie luate măsuri de remediere. Aceste măsuri sînt următoarele: . . . . . .

Acest monlog din final se întîmpla cu milioane de ani în urmă. El explică de ce, în ultima jumătate de

secol, aproape un sfert din cele mai strălucitaore nove s-au produs într-o regiune foarte restrînsă a cerului : constelaţia Acvila.

În jurul anului 2050, Cruciada urmează să atingă Pămîntul.

